

PAUL BOWLES

Yağsın Yağmur

Çeviri: Suat Ertüzün

PAUL BOWLES
YAĞSIN YAĞMUR

Let It Come Down, Paul Bowles

© 1952, Paul Bowles

© 2002, Rodrigo Rey Rosa

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Şubat 2018, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Ebru Aydın, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar, Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3677-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750736773

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

PAUL BOWLES
YAĞSIN YAĞMUR

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

♥can

Paul Bowles'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Yükseklerde, 1995

PAUL BOWLES, 1910'da New York'ta dünyaya geldi. Küçük yaştan başlayarak müzik ve yazı alanındaki yeteneğini ortaya koydu. Öğrenimini Virginia Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra 1930'larda birkaç kez Paris'e gitti. Paris'te Gertrude Stein'in edebiyat ve sanat çevresiyle tanıştı. Stein'in önerisi üzerine 1931'de Tanca'ya gitti, orada Aaron Copland ile müzik çalıştı. Sonrasında Berlin'de kaldı. 1937'de New York'a döndü. Orson Welles ve Tennessee Williams'ın yapıtları için oyun müzikleri yaptı, bunların yanı sıra orkestra müzikleri besteledi. 1947'de 1999'da ölümüne kadar yaşayacağı Tanca'ya yerleşti. *Esirgeyen Gökyüzü*, *Yükseklerde*, *Yağsın Yağmur*, *Spider's House* (Örümcek Yuvası) adlı romanları, yirmiyeye yakın öykü ve beş şiir kitabı, çeşitli gezi ve otobiyografik yapıtları olan Paul Bowles, Jean-Paul Sartre, Guy Frison-Roche ve Isabelle Eberhardt gibi yazarların yanı sıra Faslı edebiyatçılardan Driss Ben Hamed Charhadi, Mohammed Mrabet, Mohamed Choukri, Abdeslam Boulaich, Larbi Layachi ve Ahmed Yacoubi'nin çok sayıda yapıtını da İngilizceye çevirdi.

SUAT ERTÜZÜN, 1971'de Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollanda'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996'da bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra çevirmenlik yapmaya başladı. Oscar Wilde, Kiran Desai, J.M. Coetzee, Rudolfo Anaya, Julia Glass, John Hughes, Sybille Bedford, John Banville, Patricia Highsmith, Stephen Greenblatt, Aimee Bender, V.S. Naipaul gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

“BANQUO: Bu gece yağmur yađacađa benzer.
1. KATİL.: Yağdırın şuna yağmuru.
(*Banquo'nun üstüne atılırlar*)”
Macbeth, Perde III, Sahne 3¹

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	13
BİRİNCİ KİTAP	
Uluslararası Bölge.....	17
İKİNCİ KİTAP	
Taze Et ve Güller	135
ÜÇÜNCÜ KİTAP	
Canavarlar Çağı.....	209
DÖRDÜNCÜ KİTAP	
Başka Türü Bir Sessizlik.....	275

GİRİŞ

Macbeth'de, oğluyla saraydan çıkan Banquo'nun dışarıda bekleyen adamlara yaklaşan yağmuru haber verdiği ve ardından kılıcın bir anlık parıltısı ve üç kelimelik kısa, acımasız, nefis bir cevapla –“Yağdırın şuna yağmuru”– karşılaştığı şu kısacık pasaja sekiz-dokuz yaşından beri hayranımdır.

Adını bu sözden alan roman ilk olarak 1952 başında, Fas'taki Uluslararası Bölge'nin sonunu getiren ayaklanmaların çıktığı sıra yayımlandı. Demek oluyor ki, romanın işlediği dönem, daha kitabın çıktığı günlerde bile tarih olmuştu; 30 Mart 1952'den sonra Tanca bir daha eskisi gibi olmayacaktı. Bu sayfalarda anılan şehir nice dir yok ve hikâye edilen olayların bugünlerde olabileceğini hayal etmek bile mümkün değil. Öykü, belli bir zamanda belli bir yeri belgeleyen ve o âna ışık tutan bir fotoğraf gibi.

Kitaba belki de yadırgatıcı bir tarzda başladım. 1949 Aralık ayında Anvers'ten Kolombo'ya giden bir Polonya şilebine binmişim. Gece vakti Cebelitarık Boğazı'ndan geçerken güvertede duruyor, Afrika'nın kuzeybatı ucu olan Spartel Burnu'ndaki fener kulesinin çakıp sönen ışığını izliyordum. Doğuya doğru yol alırken Musa Dağı'ndaki bazı evlerin ışığını seçebiliyordum. Tanca'ya

yaklaşırken denize ince bir pus çöktü; şehrin ancak göğe yansıyan parıltısı görülebiliyordu. İşte o an o şehirde olmak için mantıkdışı ve güçlü bir istek duydum. O zamana kadar bu uluslararası şehir hakkında bir kitap yazmayı aklımdan bile geçirmemiştim. Fakat aşağı inip sert ranzama kurulduğumda biraz önce önünden süzülüğümüz sarp kayalıkların altında geçen bir sahneye başladım. Kitabın başlangıcı değildi bu, ama zamanda ileri ve geri gidebileceğim coğrafi bir hareket noktası sağlıyordu.

Notlar, onları yerleştirebileceğim bitmiş bir metin parçası olmazsa hiçbir işime yaramazlar; bilmediğim bir yere varmadan önce benimle roman arasında bir göbek bağı olacak yeterlikte bir metin yazmam gerektiğinin farkındaydım, yoksa her şey boşa gidecekti. Gemi Seylan'a yaklaştıkça Kafka'nın şu ünlü aforizmasını daha çok hatırlar oldum: *Bir noktadan sonra artık geriye dönüş yoktur. Ulaşılması gereken nokta orası.* Kafka'nın bu sözü kitap yazımla ilgili olarak söylediğini sanmıyorum, ama yine de bana kendi durumumla ilgiliymiş gibi geliyordu. Şu can alıcı noktaya ulaşacağım diye deli gibi çırpınıyordum; ancak o zaman bir daha geri dönmek zorunda olmayacağımdan ve ileride kitaba devam etmeye koyulduğumda onu yüzüstü bırakmayacağımdan emin olabilirdim.

Sri Lanka (sonradan yanlış bir adlandırmayla Seylan), tahmin ettiğim gibi, romana devam edebileceğim bir yer değildi; görece ve öğrenecek çok şey vardı, ayrıca ülke, düşünceye dalmaya vakit bırakmayacak kadar baştan çıkarıcıydı. Bir yerde seyrek olarak birkaç günden fazla kaldığım göçebe bir hayat sürdürdüm. Çalışmaya da ancak Hindistan'a geçtikten sonra dönebildim.

Gündüzleri çevreyi araştırıyor, geceleri yazıyordum, ama penceresiz çalışma odam buna kesinlikle müsait değildi. Sıcaklık her zaman vücut ısısının birkaç derece üstünde seyrediyor ve yağ lambasının harareti yüzüme fi-

rın gibi vuruyordu. (Çalışmak için bana gösterilen öbür yerse bitişikteki yatak odasıydı –başka neresi olabilir?– ama orada da bir ışık yakacak olsam ânında binlerce böcek üşüşüyordu. Yatağıma karanlıkta girmekten başka çarem yoktu.) Fakat yazarların da bildiği gibi, yoğun rahatsızlık genelde yoğun çalışmaya yardımcı olur.

1950 sonunda yine Tanca'daydım; yeni açılmış bir pansiyonda kaldığım o kış unutulmaz derecede fırtınalıydı. Yalnızca işletme değil, binanın kendisi de yeniydi (dolayısıyla *kötüydü*) ve yağmur odamın duvarlarından aşağı süzülerek kapının altından koridora, oradan da basamakları inerek aşağıdaki resepsiyona kadar sızıyordu. Odada dolaşmak için soğuk suyun içinde yürümek zorunda kalacağımdan, vaktimin çoğunu yatakta geçirerek “Taze Et ve Güller”i bitirdim. Sonra üçüncü bölüm “Canavarlar Çağı” üstünde fırsat buldukça çalışarak sekiz ay boyunca Fas, Cezayir ve İspanya'yı gezdim.

1951 baharında Tanca'ya döndüğümde, son bölümü yazmak için Şafşavan'a çıktım. Kitapla ilgili olarak bundan sonra yapmak istediklerimi dağ gecelerinin mutlak sessizliğinde yapabildim. Tüm dizginleri koyuverip hiç yol göstermeksizin, “Başka Türü Bir Sessizlik”i kendi haline bıraktım. Gidebildiği yere kadar gitti, sonra durdu; kitap bitmişti.

Kitabın kahramanı bir hiç, kendi tarifiyle bir “kurban” ve içinde bulunduğu durumla tanımlanan kişiliği ancak haksızlığa uğradığı ölçüde anlayış görüyor. Tümüyü kurgusal olan tek kişi o; öbür karakterlerin hepsi Tanca'nın gerçek sakinlerine dayanıyor. Onlardan kimisi başka yerlere taşındı, kimisi de öldü. Aslı burada kalan tek kişi Richard Holland, o da benim hâlâ burada oturmamdan ve onun, benim bir karikatürüm olmasından dolayı.

Para aslında o kadar saçma bir şekilde çalındı ki, inandırıcı olması için hikâyesini biraz değiştirmek zo-

runda kaldım. Ünlü bir İngiliz yazarın oğlu İkinci Dünya Savaşı'ndan üç yıl sonra karısıyla Tanca'ya gelmiş ve bir arazi alıp orada ev yapmaya karar vermişti. İngiltere'den pound çıkarmak yasaktı, o yüzden o da, çoğunun yaptığı gibi, Cebelitarık'ta Hintli bir tüccarla görüştü ve ona Londra'daki banka hesabından bir çek verdi. Hintli tüccar parayı Mr. X'e peseta cinsinden teslim etmesi için Tanca'daki oğluna talimatı verdi. Fakat Mr. X mühim bir beyzade olduğundan, bu tür işlere bakması için İngiliz bir kâtip çalıştırıyordu. Kâtip genç Hintliyle buluşmaya gittiğinde onu bekleyen paranın peseta değil de pound olduğunu gördü, oysa mali sınırlamalardan ötürü Uluslararası Bölge'de pound kullanılamıyordu. Hintli onu köşedeki bir dövizciyle temasa geçirdi, o da pound'ları almayı kabul etti. Dövizci peseta'ları bir çantaya koyup Hintliye götürdü ve yemek yemeye gittiği için yanında para taşımak istemediğini, pound'ları öğleden sonra iş-yerine dönüşte alabileceğini söyledi.

Kâtip öğleden sonra Hintlinin işyerini aradı ve Zoco Chico'da¹ dövizciden yeni ayrıldığını, adamın ona pound'ları hemen işyerine getirip getiremeyeceğini sorduğunu anlattı. Para çantasını alıp çıktı ve beş dakika sonra geri döndü. İşi hallettiğini söyledi. Sonra peseta'ları aldı, Hintliye teşekkür etti ve Siaghines Sokağı'ndan geçen kalabalığa karıştı. Bir saat sonra hem pound hem de peseta'larla Madrid uçağındaydı. Ondan en son bir yıl kadar sonra haber aldım; Buenos Aires'te altılı oynuyordu.

P.B.

1. Edebiyatçıların da uğrak yeri olan Tanca'nın çarşı bölgesi. (Ç.N.)

BİRİNCİ KİTAP

Uluslararası Bölge

I

KÜÇÜK VAPUR İSKELEYE yanaştığında geceydi. Dyar iskele tahtasından inerken ani bir esintiyle yüzüne ılık yağmur damlaları vurdu. Ondan başka yoksul giyimli birkaç yolcu daha vardı; eşyalarını ucuz mukavva bavalarda ve kâğıt torbalarda taşıyorlardı. Onların kaderlerine razı bir halle gümrük dairesinin önünde, kapının açılmasını beklemelerini izledi. Adı kötüye çıkmış şu Araplardan beş-altısı parmaklığın öbür yanında onu fark etmiş, bağıyorlardı. “*Hotel Metropole, mister!*” “Hey, Coni, hadi!” “Otel ister misin?” “*Grand Hotel, hey!*” Sanki alnında Amerikalı olduğu yazılıydı. Hiç oralı olmadı. Bir dakikaya kalmadan yağmur basbayağı şiddetlendi. Memur kapıyı açana kadar enikonu ıslanmıştı.

İçerideki oda, tezgâha sıralanmış ve her biri bir gümrük memuruna tahsis edilmiş üç yağ lambasıyla aydınlatılıyordu. Dyar’ı sona bıraktılar ve sıra ona gelince üçü birden, hiçbir yakınlık veya mizah belirtisi göstermeksizin, eşyalarını dikkatle gözden geçirdiler. Bavullarını topladığında onları eflatun renkli bir tebeşirle işaretlediler ve kapıları kapatırken onu gönülsüzce uğurladılar. Dyar üstünde *Policia* yazılı bir pencerenin önündeki bekleme

sırasına girdi. Orada dikilirken, “Taksi!” diye bağırarak kasketi siperlikli, uzun boylu bir adam dikkatini çekti. Adamın düzgün giyimine bakarak başıyla evet anlamında bir işaret verdi ve vermesiyle, kasketli adam, bagajını kapmak için öbürleriyle çetin bir mücadeleye girdi. Dyar, o akşamki tek avdı. Herifler kapıdan çıkan taksicinin çağırma çağırma peşinden gelirken Dyar başını tiksintiyle çevirdi. Zaten midesi biraz bulanıyordu.

Yolda yağmur, taksinin ön camını döver ve gıcırdayan silecekler neredeyse acıyla sağa sola dönerken de sürdü bulantısı. Sahiden gelmişti; artık geriye dönüş yoktu. Hoş, öyle bir ihtimal zaten hiç olmamıştı ya. İşi kabul ettiğini yazıp New York’tan biletini aldığı anda verdiği karardan dönüş olmadığını biliyordu. Elinde beş yüz dolar bile kalmayan kimse böyle şeyler hakkında fikir değiştirmesin. Fakat ıslak camların ilerisindeki karanlığı görmek için gözlerini zorlayarak, işte buradayım, diye düşünürken geride bıraktığını sandığı umutsuzluk ve yalnızlığı ilk kez yine hissediyordu. Bir sigara yaktı ve şoföre de bir tane tuttu.

Nerede kalacağı konusunu şoföre bırakmaya karar verdi. Adam Arap’tı ve İngilizcesi çok kıttı, ama hiç olmazsa ucuz ve temiz sözcüklerini biliyordu. Mendirekten anakaraya çıktılar, iki polis komiserinin ön camlardan başlarını içeriye soktukları bir geçiş noktasında durdular ve ardından tek tük loş ışıkların olduğu bir sokakta ağır ağır ilerlediler. Otele varınca ne şoför bavulları taşımak için yardım önerdi ne de bir kapıcı görüldü. Dyar girişe yine baktı: Cepheden kocaman modern bir otel görünümünü verse de ana kapıdan içeride bir tek mum yanıyordu. Arabadan inip bavullarını çıkarmaya başladı. Aracı boşaltmasını izleyen taksiciye soru soran gözlerle baktı; herif gitmek için sabırsızlanıyordu.

Tüm eşyalarını kaldırıma bırakıp parasını ödedikten sonra otelin kapısını iterek açtı ve küçük resepsiyon ma-

rasında dümdüz siyah saçları olan kaytan bıyıklı bir gencin durduğunu gördü. Mumdan başka ışık yoktu. Dyar, Hotel de la Playa'nın burası olup olmadığını sordu, ama aldığı evet cevabına sevinmesi mi, üzülmesi mi gerektiğini çıkaramadı. Eşyalarını tek başına lobiye getirmek biraz zamanını aldı. Sonra odasına gitmek için elinde mum olan küçük bir oğlanın peşinden merdiveni çıktı; elektrik olmadığı için asansör çalışmıyordu.

Üç kat çıktılar. Otel yankılı dev beton bir daireden farksızdı; her ayak sesi dört bir yana dağılarak dalga dalga çınılıyordu. Yalnız ucuz yeni yapılarda görülebilecek şu yoğun, katıksız haraplık vardı burada. Duvarlarında şimdiden kocaman çatlaklar belirmiş, kapı girişlerindeki kartonpiyerler uçlarından kırılmaya başlamış ve döşemedeki fayanslar yer yer eksilmişti.

Odaya vardıklarında çocuk önden girdi, yaktığı kibriti boş bir Cointreau şişesinin ağzına tutturulmuş yeni bir mumun ucuna değdirdi. Gölgeler duvarlara sıçradı. Dyar bayat havayı canı sıkılarak içine çekti. Oda yağ sıva ve yıkanmamış ayakların bir karışımı gibi kokuyordu.

"Üff! Burası leş gibi," dedi. Şüphesiz yatağa baktı ve çarşafın durumunu görmek için lekeli örtüyü kaldırdı.

Kapının karşısında çocuğun alelacele açtığı büyük bir pencere vardı. Karanlıktan içeri doğru ansızın bir yel esti. Kıyıya vuran dalgaların sesi belli belirsiz duyulabiliyordu. Çocuk İspanyolca bir şeyler söyleyince Dyar denizi gören iyi bir oda olduğunu söylemek istediğini düşündü. Odanın nereye baktığının onun için bir önemi yoktu; buraya tatile gelmemişti. Şu an tek isteği yıkanmaktı. Çocuk pencereyi kapatıp bavulları getirmek için aşağı seğirtti. Odanın kirli bir paravanla ayrılmış bir köşesindeki banyonun duvarları ve zemini gri betonu. *Caliente* işaretli musluğu çevirdi ve suyun epey sıcak olduğunu şaşkınlıkla fark etti.

Paul Bowles *Yükseklerde ve Esirgeyen Gökyüzü* adlı yapıtlarında olduğu gibi, bu romanında da zengin, gelişmiş bir Batı ülkesi vatandaşının hiçbir özelliğine aşına olmadığı yabancı bir ülkeye yaptığı geziyi ve deneyimlerini işliyor.

Nelson Dyar Amerika'daki tekdüze yaşamını geride bırakarak eski bir tanıdığının turizm bürosunda çalışmak niyetiyle Tanca'ya gelir ve şehre ayak bastığı andan başlayarak Tanca'nın yeraltı dünyasıyla tanışır: Barlar ve genelevler, erotik film seansları ve yasadışı parasal işlemler, şehrin aristokrat çevresinde yaşayanlar ve şehrin fahişeleri. Bunlar yetmiyormuş gibi bu tarihten kalma âlemin uyuşturucularıyla da tanışır ve yeni yaşamında heyecanlı bir şeyler olması adına olmadık işlere kalkışır.

Bowles, okurlarını bir solukta okunacak akıcı bir serüvenin içine çekiyor.

